

Ongevaarlijk engagement

Holland Festival

'De Russen!' door Toneelgroep Amsterdam, regie: Ivo van Hove, tekst: Tom Lanoye naar Anton Tsjechov. Gezien 19 juni 2011, Stadsschouwburg Amsterdam. Overige voorstellingen uitverkocht, www.hollandfestival.nl, www.toneelgroepamsterdam.nl

"Ik ben onopzettelijk immoreel", verzucht een van de personages van 'De Russen!' ergens halverwege de voorstelling. Op dat moment heeft zowat iedereen zich, onderweg naar een beetje geluk in het leven, al vastgedraaid in leugens, bedrog en overspel of is daar het slachtoffer van. Maar niemand acht zich echt schuldig aan de puinhoop.

Voor 'De Russen!' van Toneelgroep Amsterdam bewerkte de gelauwerde Vlaamse schrijver Tom Lanoye twee jeugdstukken van Tsjechov - 'Ivanov' en 'Platonov' - tot een enkel toneelstuk van zes uur. Lanoye verweeft slim plotlijnen en personages van de twee stukken, waardoor de cynische schoolmeester Platonov en de tobberige landeigenaar Ivanov deel uitmaken van hetzelfde gezelschap Russische elitaire types. Die gaan zich op hun zompige landerijen verveeld te buiten aan feestjes, wodka en overspel. En ze verlangen, zoals altijd bij Tsjechov, naar een ander, beter leven of naar het Oude Rusland.

Zo ook de dertigers Ivanov en Platonov die zijn vastgelopen in hun leven en hun jeugdige idealen op de grote hoop hebben gegoooid. Platonov weigert zijn mislukte leven onder ogen te zien en speelt het cynische feestbeest. Ivanov probeert wanhopig een fatsoenlijk mens te blijven, terwijl zijn laatste bezit onder hem vandaan wordt gejat. Beiden zoeken ze hun geluk bij een jonge, nieuwe vrouw die hen aan hun vroegere zelf en aan hun idealen doet denken. De spiraal van bedrog, misverstanden en relatiebreuken die volgt vermorzelt iedereen. De onschuldigen, zij die wel gelukkig waren met hun leven en geloofden in het goede, het eerst.

Regisseur Ivo van Hove brengt de personages samen op een plat dak ergens in de grote stad met graffiti en neon-reclames die de personages oproepen toch vooral gelukkig te worden. Die eigentijdse, realistisch vormgegeven locatie, de onvermijdelijke video en de muziek van de hippe DJ Junkie XL proberen de thematiek van 'De Russen' nadrukkelijk naar het hier en nu te trekken. Om ons er maar op te wijzen dat het ook over ons nostalgische nationalisme, onze beledigende grote bekken en onze immoraliteit gaat. Dat schijnbare engagement doet echter nogal gemaakt aan en toont ons vooral steen-

goed, maar keurig spelende acteurs die in een prachtig decor met hippe video cynische Russen staan te spelen. Totaal ongevaarlijk kortom, omdat het toont wat we allang wisten: we deugen niet. Maar echt stelling nemen doet het niet. Van Hove stelt net als Ivanov en Platonov cynisch vast dat het allemaal niets meer wordt. Met mooi, maar behoudend en veilig acteurstoneel als resultaat.

Robbert van Heuven

Lanoye verweeft slim plotlijnen en personages

De cynische schoolmeester Platonov en de landeigenaar Ivanov zijn vastgelopen in hun leven.